

LÖG

um rýni á fjárfestingum erlendra aðila vegna þjóðaröryggis og allsherjarreglu.

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og ég staðfest þau með samþykki mínu:

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Markmið og gildissvið.

Markmið laga þessara er að gera stjórnvöldum kleift að koma í veg fyrir að viðskipta-ráðstafanir sem tryggja erlendum aðilum eignaraðild, yfirráð eða veruleg áhrif yfir innlendum rekstraraðilum, þ.m.t. eignum eða starfsemi þeirra, gangi gegn þjóðaröryggi eða allsherjar-reglu.

Lög þessi gilda um ráðstafanir sem lúta að innlendum rekstraraðilum, eignum og starfsemi sem fellur undir II. kafla.

Lög þessi gilda ekki um ráðstafanir og ákvarðanir ráðherra samkvæmt lögum um skila-meðferð lánastofnana og verðbréfafyrirtækja, nr. 70/2020.

2. gr.

Orðskýringar.

Í lögum þessum er merking eftirfarandi hugtaka sem hér segir:

- Þjóðaröryggi:* Verndarhagsmunir sem varða friðhelgi yfirráðasvæðis, sjálfstæði og full-veldi Íslands, sem og öryggi borgaranna, stjórnkerfisins og mikilvægra innviða sam-félagsins, svo sem nánar er tilgreint í þjóðaröryggisstefnu fyrir Ísland.
- Allsherjarregla:* Aðstæður sem eru nauðsynlegur þáttur í sjálfstæðu, lýðræðislegu og öruggu samfélagi, þar á meðal almannaoöryggi, almannaeilbrigði og friðhelgi borgar-anna.
- Staðfesta:* Þar sem fyrirtæki eða lögaðili er skráður til heimilis eða hann telur heimili sitt samkvæmt samþykktum sínum.
- Innlendur rekstraraðili:* Fyrirtæki, lögaðili eða rekstrareining með staðfestu hér á landi án tillits til þess hvernig rekstrarformi og eignarhaldi er háttað, og óháð eðli og tilgangi starfseminnar, þ.m.t. hvort rekstur sé hagnaðardrifinn eða ekki. Þó falla hér ekki undir stjórnvöld og stofnanir á vegum íslenska ríkisins eða sveitarfélög.
- Viðkvæm svið:* Starfsemi, eignir og réttindi sem tilgreind eru í 3. gr. og nánar í reglugerð sem ráðherra setur á grundvelli ákvæðisins.

6. *Erlendur aðili:*
 - a. Einstaklingur sem er ekki íslenskur ríkisborgari.
 - b. Lögaðili sem hefur ekki staðfestu á Íslandi, hvort sem hann stundar starfsemi hér á landi eða ekki, svo og útibú slíks lögaðila hér á landi eða erlendis.
 - c. Erlent ríki, stjórnvald, sveitarfélag, opinbert fyrirtæki eða annars konar erlendur opinber aðili.
 - d. Fjárvörslusjóður eða sambærilegur aðili sem er að einhverju leyti í raunverulegri eigu einstaklings eða einstaklinga sem eru ekki íslenskir ríkisborgarar, eða er annars í eigu eða undir verulegum áhrifum eða yfirráðum aðila sem falla undir annan eða aðra stafliði þessa töluliðar.
 - e. Annars konar erlendur aðili eftir því sem nánar er tilgreint í reglugerð sem ráðherra setur.
 - f. Innlendur rekstraraðili ef samanlagt 50% eða meira af eignarhlutum eða atkvæðisrétti hans er beint eða óbeint á hendi erlendra aðila óháð eignarhlut hvers og eins og án tillits til þess hvort um tengda aðila er að ræða.
 - g. Innlendur rekstraraðili ef hann er beint eða óbeint undir verulegum áhrifum eða yfirráðum erlends eða erlendra aðila sem falla undir annan eða aðra stafliði þessa töluliðar miðað við samanlagða hlutdeild einstakra aðila og tengdra aðila.
7. *Ráðstöfun:* Fjárfesting, samningur, viðskiptagerningur eða annar atburður sem getur sætt rýni samkvæmt ákvæðum laga þessara.
8. *Veruleg áhrif:* Aðstaða til að hafa áhrif, sem geta ekki talist minni háttar, á stefnu, stjórn, rekstur, fjárhag, eignir eða réttindi tiltekinnar starfsemi, hvort sem sú aðstaða helgast af eignarhlut eða atkvæðisrétti, samningum eða öðrum atvikum eða aðstæðum.
9. *Yfirráð:* Vald til að ráða yfir stefnu, stjórn, rekstri, fjárhag, eignum eða réttindum tiltekinnar starfsemi, hvort sem yfirráðin helgast af eignarhlut eða atkvæðisrétti, samningum eða öðrum atvikum eða aðstæðum.
10. *Nýstofnun rekstraraðila:* Stofnun lögaðila án þess að lögaðilinn taki að öllu eða verulegu leyti yfir eignir, rekstur eða réttindi frá þriðja aðila.
11. *Rýni:* Greining og mat á því hvort ráðstöfun ógni þjóðaröryggi eða allsherjarreglu.
12. *Tengdir aðilar:*
 - a. Hjón, aðilar í skráðri sambúð og börn hjóna eða aðila í skráðri sambúð.
 - b. Félög innan sömu samstæðu.
 - c. Aðilar þar sem annar aðilinn fer með bein eða óbein yfirráð yfir hinum eða ef tveir eða fleiri lögaðilar eru beint eða óbeint undir yfirráðum sama aðila. Taka skal tillit til tengsla samkvæmt öðrum stafliðum þessa ákvæðis.
 - d. Lögaðili og aðili sem á beint eða óbeint 25% eða meira af eignarhlutum eða atkvæðisrétti í lögaðilanum eða hefur veruleg áhrif yfir honum. Taka skal tillit til tengsla samkvæmt öðrum stafliðum þessa ákvæðis.
 - e. Lögaðili og stjórnarmaður hans og lögaðili og framkvæmdastjóri hans.
 - f. Aðilar sem bein eða óbein tengsl eru á milli, innan eða utan þess lögaðila sem í hlut á, hvort sem um er að ræða rík hagsmunatengsl eða persónuleg tengsl, reist á skyldleika, venslum eða vináttu, eða tengsl reist á fjárhagslegum hagsmunum eða samningum sem líklegir eru til að leiða til samstöðu aðila um að stýra málefnum lögaðila í samráði hvor eða hver við annan.
 - g. Tengdir aðilar samkvæmt settum reikningsskilareglum eins og þær hljóða hverju sinni, sbr. lög um ársreikninga.

3. gr.

Viðkvæm svið.

Innlendur rekstraraðili telst starfa á viðkvæmu sviði ef hann hefur með höndum starfsemi innan þeirra sviða sem falla undir 1.–7. tölul., einn eða fleiri. Ráðherra skal tilgreina nánar í reglugerð þá starfsemi sem fellur undir eftirfarandi liði:

1. Mikilvæga innviði sem tengjast m.a. orku, hitaveitu, vatns- og fráveitu, samgöngum, flutningum, fjarskiptum, stafrænum grunnvirkjum, fjármálakerfi, vörnum landsins, stjórnkerfi, landhelgisgæslu, almannavörnum, löggæslu, neyðar- og viðbragðsþjónustu, réttarvörslu og heilbrigðiskerfi.
2. Útvegum eða framleiðslu á mikilvægum aðföngum, þ.m.t. í tengslum við orku eða hráefni eða vegna fæðuöryggis.
3. Nýtingu vatnsorku, jarðvarma, vindorku, náma og annarra jarðefna í þjóðlendum.
4. Meðhöndlun mikilvægra trúnaðarupplýsinga sem tengjast mikilvægum innviðum skv. 1. tölul. og þjónustu á sviði netöryggis í þágu slíkra innviða. Einnig meðhöndlun verulegs magns viðkvæmra trúnaðarupplýsinga um almenning, þ.m.t. vegna lífsýnasafna og sjúkraskráa.
5. Framleiðslu, þróun eða notkun á hlutum með tvíþætt notagildi samkvæmt lögum um afvopnun, takmörkun vígbúnaðar og útflutningseftirlit.
6. Framleiðslu, þróun eða notkun á hergögnum og -tækni.
7. Framleiðslu eða þróun á annars konar mikilvægri tækni en fellur undir aðra töluliði þessarar greinar.

II. KAFLI

Skyldurýni og frumkvæðisrýni.

4. gr.

Skylda til tilkynningar vegna tiltekinna fjárfestinga o.fl.

Ef erlendur aðili öðlast, beint eða óbeint, 25% eða meira af hlutafé eða atkvæðisrétti eða veruleg áhrif eða yfirráð í innlendum rekstraraðila sem fellur undir 3. gr. skal tilkynna ráðherra um viðkomandi ráðstöfun skv. 7. gr., sbr. 8. gr.

Tilkynningarskylda til ráðherra skv. 1. mgr., að því er varðar innlenda rekstraraðila sem falla undir þá málsgrein, virkjast einnig í hvert sinn sem eignarhlutur eða atkvæðisréttur erlends aðila í innlendum rekstraraðila nær eða fer yfir 33%, 50%, 75% eða 100% af eignarhlutum eða atkvæðisrétti, beint eða óbeint. Sama gildir ef áhrif eða yfirráð erlends aðila yfir innlendum rekstraraðila aukast á samsvarandi hátt.

Tilkynningarskylda til ráðherra skv. 1. mgr. gildir einnig um eftirtaldar ráðstafanir:

1. Þegar innlendur rekstraraðili, sem telst jafnframt vera erlendur aðili, tekur upp starfsemi sem fellur undir 3. gr. óháð því hvort rekstraraðilinn stundaði áður starfsemi á viðkvæmu sviði.
2. Þegar erlendur aðili öðlast, beint eða óbeint, beinan eignarrétt eða afnotarétt yfir eign eða réttindum sem teljast til mikilvægra innviða skv. 1. tölul. 3. gr. eða eru grundvöllur að auðlindanýtingu skv. 3. tölul. 3. gr.

Tilkynningarskylda samkvæmt ákvæðum þessarar greinar gildir ekki um ráðstafanir þar sem fjárframlag erlends aðila til innlends rekstraraðila, sem fellur undir 2.–7. tölul. 3. gr., nemur fjárhæð sem er lægri en 1 milljarður kr. miðað við samanlagt fjárframlag erlends aðila og tengdra aðila í allt að þrjú ár í kjölfar nýstofnunar viðkomandi rekstraraðila, enda fari erlendi aðilinn ásamt tengdum aðilum ekki með yfirráð yfir rekstraraðilanum. Fjárhæð þessi breytist 1. janúar ár hvert í samræmi við vísitölu neysluverðs.

Þegar metið er hvort ráðstöfun sé tilkynningarskyld skv. 1.–3. mgr. skal miða við samantlagðan eignarhlut og atkvæðisrétt sem hlutaðeigandi erlendur aðili og tengdir aðilar fara beint eða óbeint með í innlendum rekstraraðila, óháð því hvort tengdu aðilarnir séu jafnframt erlendir aðilar. Á sama hátt skal líta á slíka aðila sem eina heild þegar metið er hvort veruleg áhrif eða yfirráð séu til staðar hjá erlendum aðila og hvort ráðstöfun nái fjárhæðarmörkum skv. 4. mgr. Þá skal telja með kauprétti, breytirétti og sambærileg réttindi sem unnt er að beita þegar í stað eða í náginni framtíð til að öðlast eignarhlut, atkvæðisrétt eða veruleg áhrif í innlendum rekstraraðila.

Tilkynningarskylda samkvæmt þessari grein stofnast um leið og viðkomandi ráðstöfun á sér stað með samningsgerð eða á annan hátt. Tilkynningarskyldan hvílir á þeim erlenda aðila sem öðlast þau réttindi sem leiða af ráðstöfuninni.

Óheimilt er að hrinda í framkvæmd ráðstöfun sem er tilkynningarskyld samkvæmt þessari grein á meðan samþykki ráðherra liggur ekki fyrir.

5. gr.

Skylda til tilkynningar vegna tiltekinna viðskipta- og samstarfssamninga.

Tilkynna skal ráðherra um gerð eftirfarandi viðskiptasamninga milli erlends aðila og innlends rekstraraðila sem fellur undir 3. gr. með tilkynningu skv. 7. gr., sbr. 8. gr.:

1. Samninga um veðréttindi eða önnur tryggingarréttindi í innlendum rekstraraðila eða eignum eða starfsemi hans, ef fullnusta slíkra réttinda af hálfu erlends aðila myndi fela í sér tilkynningarskylda ráðstöfun skv. 4. gr.
2. Eftirtalda samstarfs- og viðskiptasamninga:
 - a. Samstarfsverkefni um rannsóknir eða þróunarstarfsemi þar sem erlendur viðsemjandi hefur rétt til að taka úrslitaákvörðun, þ.m.t. neitunarvald, um tilhögun, umfang eða viðfangsefni samstarfsins eða rétt til að nýta sér afurðir þess, enda varði samstarfið mikilvægan þátt í starfsemi hins innlenda rekstraraðila. Ákvæði þessa staflíðar gildir þó ekki ef erlendi viðsemjandinn er stofnun í eigu ríkja á Evrópska efnahagssvæðinu.
 - b. Birgjasamninga um að útvega aðföng til rekstraraðila sem varða mikilvæga þætti í starfsemi hans, þ.m.t. afhendingu á hráefni, fullunninni eða hálfunninni vöru, íhlutum eða hugbúnaði, ef erlendur aðili öðlast veruleg áhrif eða yfirráð yfir innlenda rekstraraðilanum á grundvelli slíks samnings. Þá þarf samningur að uppfylla eitt eða fleiri eftirtalinna skilyrða: Rekstraraðili er bundinn við samninginn lengur en í 48 mánuði eða uppsagnarfrestur er lengri en 36 mánuðir, samningurinn veitir erlendum aðila rétt til að taka ákvörðun um hvernig aðföngin eru nýtt eða þeim ráðstafað, samningurinn veitir erlendum aðila aðgang án eftirlits að mannvirkjum eða kerfum rekstraraðila; eða það myndi valda verulegri röskun á starfsemi rekstraraðila ef samningurinn eða efndir hans féllu niður, m.a. að teknu tilliti til staðgöngumöguleika.
 - c. Rekstrar-, hönnunar-, byggingar- eða þjónustusamninga sem lúta að mikilvægum mannvirkjum, aðstöðu, búnaði eða kerfum rekstraraðila mikilvægra innviða skv. 1. tölul. 3. gr., ef erlendur aðili öðlast veruleg áhrif eða yfirráð yfir innlenda rekstraraðilanum á grundvelli slíks samnings. Slíkur samningur, sem er gerður við rekstraraðila sem fellur undir 2.–7. tölul. 3. gr., þarf auk þess að uppfylla eitt eða fleiri eftirtalinna skilyrða: Rekstraraðili er bundinn við samninginn lengur en í 48 mánuði eða uppsagnarfrestur er lengri en 36 mánuðir, samningurinn veitir erlendum aðila rétt eða aðstöðu til að stýra þeim kerfum, búnaði eða öðrum þáttum sem hann tekur til, samningurinn veitir erlendum aðila rétt til aðgangs án eftirlits að mannvirkjum, aðstöðu, búnaði eða kerfum rekstraraðila; eða það myndi valda verulegri röskun á starfsemi

rekstraraðila ef samningurinn eða efndir hans féllu niður, m.a. að teknu tilliti til staðgöngumöguleika.

Ákvæði 5.–7. mgr. 4. gr. gilda, eftir því sem við á, um ráðstafanir sem falla undir þessa grein, þ.m.t. bann við að ráðstöfun komi til framkvæmda á meðan samþykki ráðherra liggur ekki fyrir. Ákvæði 4. mgr. 4. gr. gildir einnig um samninga skv. 1. tölul. 1. mgr.

Ráðherra er heimilt að ákveða í reglugerð að samningar sem falla undir ákvæði þessarar greinar skuli sjálfkrafa undanþegnir tilkynningarskyldu ef þeir uppfylla skilyrði sem tilgreind eru í reglugerðinni og taka mið af markmiðum laga þessara.

6. gr.

Frumkvæðisrýni og heimild til undanþágu frá skyldurýni.

Eferlendur aðili öðlast, beint eða óbeint, 25% eða meira af eignarhlutum eða atkvæðisrétti eða veruleg áhrif eða yfirráð í innlendum rekstraraðila, án þess að ráðstöfunin sé háð skyldurýni skv. 4. gr., er ráðherra heimilt að beina þeim fyrirmælum til erlenda aðilans að ráðstöfunin skuli tilkynnt skv. 7. gr. ef nauðsynlegt þykir vegna þjóðaröryggis eða allsherjarreglu, enda séu ekki liðnir meira en sex mánuðir frá því að ráðherra varð kunnugt um viðkomandi ráðstöfun og ekki meira en fimm ár frá því að ráðstöfunin átti sér stað. Heimild 1. málsl. gildir einnig um viðskipta- og samstarfssamninga sem tilgreindir eru í 5. gr. en eru þó ekki háðir skyldurýni samkvæmt þeirri grein.

Ákvæði 5. og 6. mgr. 4. gr. gilda, eftir því sem við á, um frumkvæðisrýni skv. 1. mgr.

Ráðherra er heimilt í reglugerð að kveða á um að erlendir aðilar sem eru ríkisborgarar samstarfs- eða bandalagsríkis eða lögaðilar með staðfestu í slíku ríki skuli undanþegnir tilkynningarskyldu skv. 4. og/ eða 5. gr. Í slíkri reglugerð skal kveðið á um nánari skilyrði fyrir slíkri undanþágu og hvaða ríki falla undir hana. Undanþága á grundvelli reglugerðar sem sett er með stoð í ákvæðinu takmarkar þó ekki heimild til frumkvæðisrýni skv. 1. mgr.

III. KAFLI

Málsmeðferð.

7. gr.

Form og efni tilkynninga o.fl. Forálit ráðherra.

Tilkynning til ráðherra skal innihalda ítarlegar upplýsingar um ráðstöfun, þ.m.t. andlag og aðila að henni, helstu samningsskilmála sem þýðingu hafa, svo og raunverulega eigendur og eigendakeðju erlends aðila. Tilkynningar skulu studdar fylgigögnum sem unnt er að sannreyna.

Ráðherra setur nánari fyrirmæli í reglugerð um form, efni og fylgigögn tilkynninga skv. 1. mgr. Ráðherra er jafnframt heimilt að ákveða að málsmeðferð skuli vera rafræn.

Erlendum aðila, sem á lögvarinna hagsmuna að gæta, er heimilt að leita eftir forálini ráðherra á því hvort fyrirhuguð ráðstöfun sé tilkynningarskyld skv. 4. eða 5. gr. Telji ráðherra sér fært að láta slíkt forálit í té á grundvelli fyrirbyggjandi upplýsinga er honum óskyld að rökstyðja álit. Forálit skal jafnan liggja fyrir innan fimm virkra daga frá því að viðhlítandi beiðni um það barst ráðherra. Ráðherra er einnig heimilt að synja beiðni um forálit án sérstaks rökstuðnings. Þá er ráðherra heimilt að ákveða í reglugerð að forálit samkvæmt þessu ákvæði skuli takmarkað við ákveðin skilyrði tilkynningarskyldu.

Án tillits til ákvæða II. kafla er erlendum aðila heimilt að eigin frumkvæði að tilkynna ráðherra um ráðstöfun samkvæmt þessari grein.

8. gr.

Tveggja fasa málsmeðferð. Frestir.

Eftir að ráðherra hefur staðfest móttöku á fullnægjandi tilkynningu skv. 7. gr. skal hann taka afstöðu til þess innan 15 virkra daga hvort þörf sé á frekari rýni á viðkomandi ráðstöfun.

Telji ráðherra að loknum fyrri fasa málsmeðferðar skv. 1. mgr. að ekki sé þörf fyrir frekari rýni á viðkomandi ráðstöfun telst hún samþykkt. Að öðrum kosti skal ráðherra tilkynna erlendum aðila um upphaf síðari fasa málsmeðferðar og skal hann þá innan 50 virkra daga þaðan í frá taka ákvörðun um niðurstöðu máls skv. 13. gr. Ráðherra er heimilt að framlengja þann frest um allt að 25 virka daga ef nauðsyn krefur.

9. gr.

Öflun upplýsinga.

Ráðherra er heimilt að krefja erlendan aðila um allar upplýsingar sem nauðsynlegar þykja við meðferð og úrlausn máls samkvæmt ákvæðum þessara laga. Á sama hátt er ráðherra heimilt að krefjast upplýsinga úr hendi innlenda lögaðilans sem ráðstöfun lýtur að, svo og frá stjórnvöldum.

Ráðherra getur í máli skv. 8. gr. beint því til erlends aðila að hann leggi fram staðfestingu löggilts endurskoðanda á réttmæti upplýsinga í tilkynningu og fylgigögnum með henni, sbr. 7. gr., eða réttmæti upplýsinga sem erlendur aðili lætur í té skv. 1. mgr. Staðfesting endurskoðanda skal innihalda yfirlýsingu um að hann sé óháður viðkomandi erlendum aðila og tengdum aðilum. Ef ekki er unnt að afla slíkrar staðfestingar endurskoðanda ber erlendum aðila að upplýsa ráðherra um ástæður þess.

10. gr.

Úrbætur.

Ef erlendur aðili leggur ekki fram viðhlítandi tilkynningu eða fylgigögn skv. 7. gr. eða upplýsingagjöf hans skv. 9. gr. er ófullnægjandi skal ráðherra veita hæfilegan frest til úrbóta.

Ef ráðherra veitir erlendum aðila frest skv. 1. mgr. til að bæta úr ófullnægjandi upplýsingagjöf skv. 9. gr. framlengist frestur ráðherra til ákvörðunar skv. 8. gr. sjálfkrafa sem nemur fresti sem veittur er til úrbóta.

Ef erlendur aðili gerir ekki úrbætur skv. 1. mgr. á fullnægjandi hátt og annmarkar eru verulegir getur ráðherra ákveðið að ekki verði af frekari meðferð máls skv. 8. gr. Ákvörðun ráðherra um að ljúka máli á þann hátt hefur sömu réttaráhrif og ákvörðun skv. 3. mgr. 13. gr., sbr. þó 4. mgr. þessarar greinar.

Ráðherra skal taka til greina beiðni erlends aðila um endurupptöku máls sem lokið hefur skv. 3. mgr., enda sé með beiðninni ráðin bót á þeim annmörkum sem voru ástæða þeirra málaloka. Skal frestur skv. 8. gr. þá reiknast eins og um nýtt mál sé að ræða.

11. gr.

Samráð.

Við meðferð máls skv. 8. gr. skal ráðherra kalla eftir sjónarmiðum frá ráðherrum sem fara með málefni þjóðaröryggisráðs, utanríkis- og varnarmál og málefni almannavarna. Ráðherra skal jafnframt óska eftir sjónarmiðum ráðherra þess eða þeirra málefnasviða sem viðkomandi ráðstöfun snertir einkum. Ráðherra hefur fullnaðarmat um við hvaða ráðherra hann hefur samráð skv. 2. málsl.

Ráðherra er heimilt að óska eftir sjónarmiðum frá öðrum ráðherrum en greinir í 1. mgr. og öðrum stjórnvöldum eftir því sem nauðsynlegt þykir vegna meðferðar og úrlausnar máls.

Ráðherrum sem fara með málefni þjóðaröryggisráðs, utanríkis- og varnarmál og málefni almannavarna er heimilt hverjum um sig að óska eftir því að ráðherra hefji frumkvæðisrýni skv. 6. gr. ef þeir telja slíkt nauðsynlegt vegna þjóðaröryggis eða allsherjarreglu.

12. gr.

Matsviðmið.

Við mat á því hvort ráðstöfun ógni þjóðaröryggi eða allsherjarreglu skal ráðherra m.a. líta til eftirtalinna atriða sem varða viðkomandi ráðstöfun, andlag hennar, þann erlenda aðila sem á í hlut og tengda aðila ef því er að skipta:

1. Hvort ráðstöfun hafi áhrif á starfsemi sem fellur undir viðkvæm svið skv. 3. gr.
2. Hvort erlendur aðili tilheyri ríki utan Evrópska efnahagssvæðisins eða ríki sem Ísland á ekki í öryggis- og varnarsamstarfi við.
3. Hvaða orðspor erlendur aðili hafi sem og hvaða reynslu hann hafi af sambærilegum fjárfestingum eða viðskiptum hér á landi eða annars staðar.
4. Hvort eignarhald og stjórnskipulag erlends aðila sé gagnsætt svo að ekki fari milli mála hvernig raunverulegu eignarhaldi og eigendakeðju sé háttað.
5. Hvort vísbendingar séu um að erlent ríki eða erlendur opinber aðili tengist ráðstöfun í krafti eignarhalds, stjórnunartengsla, yfirráða, fjármögnunar eða annarra áhrifa.
6. Hvort hætta sé á að ráðstöfun tengist peningaþvætti eða fjármögnun hryðjuverka eða tilraun til slíkrar háttsemi eða að erlendur aðili hafi á annan hátt verið viðriðinn ólögsmæta eða refsiverða háttsemi hér á landi eða erlendis.
7. Hvort erlendur aðili sé eða hafi verið viðriðinn háttsemi sem hefur haft áhrif á öryggi eða allsherjarreglu á Íslandi eða í öðru ríki innan Evrópska efnahagssvæðisins eða í ríki sem Ísland á í öryggis- og varnarsamstarfi við.
8. Hvort hætta sé á að ráðstöfun sé ósamrýmanleg efnahagslegum þvingunaraðgerðum sem Ísland hefur skuldbundið sig til að framfylgja.
9. Hvort upplýsingagjöf erlends aðila til ráðherra hafi verið fullnægjandi.

13. gr.

Ákvörðun.

Ráðstöfun verður samþykkt af ráðherra ef hún er ekki talin hafa í för með sér ógn við þjóðaröryggi eða allsherjarreglu.

Ef ráðherra telur ráðstöfun hafa í för með sér ógn við þjóðaröryggi eða allsherjarreglu getur hann samþykkt hana með skilyrðum sem miða að því að koma í veg fyrir slíka ógn. Ráðherra skal áður veita viðkomandi erlendum aðila hæfilegan frest til að koma á framfæri sjónarmiðum um möguleg skilyrði, og framlengist þá frestur skv. 8. gr. sjálfkrafa sem því nemur.

Ef ráðherra telur ráðstöfun hafa í för með sér ógn við þjóðaröryggi eða allsherjarreglu sem er þess eðlis að skilyrði skv. 2. mgr. verða ekki talin nægja til að koma í veg fyrir hana er honum heimilt að leggja bann við framgangi ráðstöfunarinnar og skal hún þá vera ógild. Hafi viðkomandi ráðstöfun þegar komið til framkvæmda að einhverju leyti skal ákvörðun ráðherra jafnframt mæla fyrir um að þær aðgerðir skuli ganga til baka þannig að sama ástandi verði komið á eins og ráðstöfunin hafi ekki átt sér stað, eftir því sem unnt er.

14. gr.

Breyting eða afturköllun ákvörðunar.

Ráðherra getur að eigin frumkvæði breytt ákvörðun sinni eða afturkallað hana og tekið nýja í staðinn ef eitthvert eftirfarandi skilyrði er uppfyllt:

1. Ákvörðun ráðherra var byggð á röngum, villandi eða ófullnægjandi upplýsingum frá hlutaðeigandi erlendum aðila.
2. Brotið er gegn skilyrði sem ráðherra hefur sett skv. 2. mgr. 13. gr.
3. Verulegar breytingar verða á forsendum fyrir mati ráðherra á því hvort ráðstöfun ógni þjóðaröryggi eða allsherjarreglu.

IV. KAFLI

Framfylgd laganna.

15. gr.

Úrræði vegna brota gegn lögnum o.fl.

Ákvæði þessarar greinar gilda um brot gegn:

1. 4. og 5. gr. um tilkynningarskyldu, svo og ef ekki er orðið við kröfu ráðherra um tilkynningu á grundvelli 6. gr.
2. Skilyrðum skv. 2. mgr. 13. gr.
3. Ákvörðun ráðherra um að leggja bann við ráðstöfun og frekari framkvæmd hennar skv. 3. mgr. 13. gr., sbr. einnig 3. mgr. 10. gr.
4. Ákvörðun ráðherra um breytingu eða afturköllun ákvörðunar, sbr. 14. gr.
5. Bráðabirgðaákvörðun ráðherra skv. 16. gr.
6. Ákvæðum stjórnvaldsfyrirmæla sem sett eru með heimild í ákvæðum laga þessara og lúta að atriðum skv. 1.–5. tölul., enda sé tilgreint í viðkomandi stjórnvaldsfyrirmælum að brot gegn viðkomandi ákvæðum geti verið grundvöllur að beitingu úrræða samkvæmt þessari grein.

Úrræðum samkvæmt þessari grein verður einnig beitt um ráðstafanir sem miða sýnilega að því að sniðganga ákvæði laga þessara, ákvæði stjórnvaldsfyrirmæla eða ákvarðanir ráðherra varðandi atriði sem greinir í 1.–6. tölul. 1. mgr., þar á meðal í tilvikum þar sem innlendur aðili er leppur fyrir erlendan aðila.

Í tilviki brots skv. 1. eða 2. mgr. skal ráðherra skora á hlutaðeigandi að láta af eða bæta úr broti án tafar. Ef þeirri áskorun ráðherra er ekki sinnt eða úrbætur eru ekki mögulegar er ráðherra heimilt að beita eftirfarandi úrræðum, einu eða fleiri saman eða hverju á eftir öðru, eftir því sem við á, í þeim tilgangi að koma á lögmætu ástandi:

1. Fyrirskipa að undið skuli ofan af ráðstöfun eða réttindum að viðlögðum dagsektum. Slík ákvörðun getur m.a. lotið að því að gripið skuli til nauðsynlegra ráðstafana til að losa um eignarhlut eða önnur réttindi hlutaðeigandi erlends aðila, þ.m.t. að réttindi séu boðin til sölu á markaði ef við á. Dagsektir skv. 1. málsl. geta numið frá 100.000 kr. til 2 millj. kr. á dag. Dagsektum skal fylgja lögveð í viðkomandi réttindum. Á grundvelli slíks lögveðs er ráðherra heimilt að krefjast nauðungarsölu á réttindunum til fullnustu dagsekta án undangengins dóms, sáttar eða fjárnáms.
2. Lýsa réttindi hlutaðeigandi aðila óvirk. Með stoð í þessu ákvæði getur ráðherra m.a. ákveðið að atkvæðisréttur í fyrirtæki eða lögaðila falli niður og skal þá litið fram hjá honum, m.a. við atkvæðagreiðslu á hluthafafundi og útgreiðslu arðs. Jafnframt getur ráðherra felld niður ráðstöfunarheimild aðila yfir þeim réttindum sem um er að ræða.
3. Krefjast fyrir hönd ríkissjóðs innlausnar á réttindum hlutaðeigandi aðila. Náist ekki samkomulag um innlausnarverð skal fara um mat og greiðslu bóta eftir lögum um framkvæmd eignarnáms.

Í máli samkvæmt þessari grein er ráðherra heimilt að beina því til aðila að framfylgja ekki viðkomandi ráðstöfun eða láta af frekari framkvæmd hennar þar til fyrir liggur endanleg ákvörðun ráðherra um hvort úrræðum skv. 3. mgr. verði beitt.

Löggerningar og ráðstafanir sem brjóta í bága við ákvarðanir og fyrirmæli ráðherra samkvæmt þessari grein eru ógildar.

16. gr.

Bráðabirgðaákvörðun.

Ráðherra er heimilt að stöðva ráðstöfun til bráðabirgða ef brýn nauðsyn krefur vegna þjóðaröryggis eða allsherjarreglu. Ráðherra er heimilt með sömu skilyrðum, og eftir atvikum samhliða ákvörðun skv. 1. málsl., að lýsa réttindi hlutaðeigandi aðila óvirk til bráðabirgða á þann hátt sem greinir í 2. tölul. 3. mgr. 15. gr.

Bráðabirgðaákvörðun samkvæmt þessu ákvæði gildir þangað til ráðherra tekur endanlega ákvörðun í viðkomandi máli.

Löggerningar og ráðstafanir sem brjóta í bága við ákvarðanir og fyrirmæli ráðherra samkvæmt ákvæðum þessarar greinar eru ógildar.

17. gr.

Hlutverk annarra stjórnvalda við framkvæmd laga þessara.

Ráðuneytum og ríkisstofnunum er óheimilt að veita leyfi, samþykki eða staðfestingu á grundvelli annarra laga vegna ráðstöfunar sem grunur leikur á að feli í sér brot skv. 1. eða 2. mgr. 15. gr. eða brot gegn bráðabirgðaákvörðun skv. 16. gr. Sama á við um þinglýsingu, opinbera skrásetningu og sambærilegar stjórnvaldsathafnir sem eru liður í framkvæmd viðkomandi ráðstöfunar. Hlutaðeigandi stjórnvaldi er einnig skylt að láta slíka stjórnvaldsathöfn ganga til baka með stoð í ákvæði þessu hafi hún þegar farið fram.

Ríkisstofnun skal gera ráðherra viðvart ef grunur vaknar hjá henni um brot skv. 1. eða 2. mgr. 15. gr. eða brot gegn bráðabirgðaákvörðun skv. 16. gr.

Ráðherra er heimilt, með ákvörðun, að fela ríkisstofnun, einni eða fleiri, tilgreind verkefni sem lúta að framkvæmd laga þessara, svo og stjórnvaldsfyrirmæla og ákvarðana ráðherra á grundvelli þeirra, enda liggi fyrir samþykki hlutaðeigandi ráðherra.

V. KAFLI

Ýmis ákvæði.

18. gr.

Þagnarskylda, meðferð upplýsinga og önnur atriði málsmeðferðar.

Þeir sem starfa að framkvæmd laga þessara á vegum stjórnvalda eru bundnir þagnarskyldu skv. 42. gr. stjórnsýslulaga, nr. 37/1993.

Þrátt fyrir 1. mgr. er heimilt að miðla gögnum og upplýsingum sem háð eru þagnarskyldu innan sama stjórnvalds. Stjórnvöld sem koma að framkvæmd laga þessara hafa jafnframt heimild til að deila gögnum og upplýsingum sín á milli vegna framkvæmdar laganna, m.a. í tengslum við upplýsingaöflun skv. 9. gr., samráð vegna einstakra mála skv. 11. gr., og samráð skv. 19. gr. Þá hafa hlutaðeigandi stjórnvöld í sama skyni heimild til að skiptast á gögnum og upplýsingum við erlend yfirvöld og fjölþjóðastofnanir samkvæmt beiðni hverju sinni eða samningi.

Ákvæði annarra laga um trúnaðar- eða þagnarskyldu víkja fyrir rétti ráðherra til upplýsingaöflunar samkvæmt lögum þessum, svo og miðlun upplýsinga skv. 2. mgr. Þó er stjórnvöldum óskylt að láta af hendi trúnaðarmerktar upplýsingar sem varða samskipti og samstarf við önnur ríki og fjölþjóðastofnanir.

Öflun, miðlun og meðferð upplýsinga samkvæmt lögum þessum skal vera nauðsynleg fyrir framkvæmd þeirra og í samræmi við ákvæði laga og reglugerða um vernd persónuupplýsinga.

Ákvæði stjórnsýslulaga um rétt aðila til aðgangs að gögnum máls gilda ekki um meðferð mála samkvæmt lögum þessum. Ákvæði upplýsingalaga taka heldur ekki til gagna og upplýsinga sem tengjast málum samkvæmt lögum þessum.

Ráðherra er óskýlt að kynna aðila tilteknar upplýsingar í máli, þ.m.t. upplýsingar sem liggja til grundvallar ákvörðun hans, ef nauðsynlegt er að þær fari leynt vegna þjóðaröryggis eða allsherjarreglu.

Ráðherra er heimilt að birta kröfur, áskoranir og tilkynningar samkvæmt lögum þessum í Lögbirtingablaði ef ekki er unnt að staðreyna að hverjum þeim skuli beint sem aðila eða fyrirsvarsmanni. Ef enginn gefur sig fram við ráðherra sem aðili eða fyrirsvarismaður vegna tiltekins máls eða tilviks að undangenginni birtingu í Lögbirtingablaði er ráðherra heimilt að tilnefna lögmann til að gæta hagsmuna hins óþekkta aðila þar til viðkomandi gefur sig fram.

Ráðherra er heimilt, með samþykki ráðherra sem fer með utanríkis- og varnarmál, og samþykki annars hlutaðeigandi ráðherra ef við á, að ákveða að stjórnvöld sem koma að framkvæmd þessara laga taki þátt í fjölþjóðlegu samstarfi um fjárfestingarýni.

Ráðherra er heimilt að kveða nánar á um framkvæmd þessarar greinar í reglugerð, þ.m.t. fyrirkomulag upplýsingaskipta milli stjórnvalda og erlendra samstarfsaðila.

19. gr.

Reglubundið samráð um framkvæmd laga þessara.

Í því skyni að tryggja skilvirkni, yfirsýn og gagnsæi varðandi framkvæmd laga þessara skal ráðherra efna til reglulegs samráðs um þessi atriði með hlutaðeigandi ráðuneytum, stofnunum, fulltrúum atvinnulífsins og eftir atvikum öðrum hagaðilum.

20. gr.

Málskot til dómstóla.

Ákvarðanir ráðherra samkvæmt lögum þessum má bera undir héraðsdóm til ógildingar, enda sé mál höfðað innan sex mánaða frá því að aðila varð kunnugt um viðkomandi ákvörðun.

Í dómsmáli skv. 1. mgr. er ráðherra heimilt, m.a. að eigin frumkvæði, að krefjast þess að skjal verði lagt fyrir dómara í trúnaði ef það hefur að geyma upplýsingar sem nauðsynlegt er að fari leynt vegna þjóðaröryggis eða allsherjarreglu, sbr. 69. gr. laga um meðferð einkamála, nr. 91/1991. Dómari tekur afstöðu til kröfu ráðherra með ákvörðun. Ákvæði þessarar málsgreinar gilda einnig í málum sem rekin eru fyrir æðri dómi.

21. gr.

Reglugerðarheimildir.

Ráðherra setur reglugerð, eina eða fleiri, um framkvæmd laga þessara.

Áður en reglugerð er sett um nánari útlistun viðkvæmra sviða skv. 3. gr., eða undanþágu skv. 3. mgr. 5. gr. eða 3. mgr. 6. gr., skal ráðherra óska eftir sjónarmiðum þar að lútandi frá ráðherrum sem nefndir eru í 1. mgr. 11. gr. og veita þeim hæfilegan frest í því skyni.

22. gr.

Gjaldtaka.

Ráðherra innheimtir gjald af erlendum aðila fyrir málsmeðferð ráðherra vegna tilkynninga skv. 7. gr. Ráðherra kveður á um fjárhæð gjaldsins í reglugerð. Frestur skv. 8. gr. byrjar ekki að líða nema gjaldið sé greitt.

23. gr.
Gildistaka.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 2027.

Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. öðlast ákvæði til bráðabirgða þegar gildi.

24. gr.
Breytingar á öðrum lögum.

Við gildistöku laga þessara verða eftirfarandi breytingar á lögum um fjárfestingu erlendra aðila í atvinnurekstri, nr. 34/1991:

- a. Orðskýringin „*Kerfisáhætta*“ í 2. gr. laganna fellur brott.
- b. 12. gr. laganna fellur brott.

Ákvæði til bráðabirgða.

Stjórnvöld skulu með hæfilegum fyrirvara fyrir gildistöku laga þessara standa að gerð aðgengilegs kynningarefnis um skyldur aðila og málsmeðferð samkvæmt lögum þessum.

Innan tveggja ára frá gildistöku laga þessara skal ráðherra flytja Alþingi skýrslu um framkvæmd laganna. Í henni skal m.a. koma fram afstaða ráðherra til þess hvort rök standi til þess að afmörkun viðkvæmra sviða skv. 3. gr. verði breytt til þrengingar eða rýmkunar eða hún haldist óbreytt, m.a. að teknu tilliti til reynslu af framkvæmd laganna, þróunar öryggisumhverfis á Íslandi og í nágrannaríkjum sem og réttarþróunar erlendis.

Gjört á Bessastöðum, 2. júlí 2026.

Halla Tómasdóttir.
(L. S.)

Hanna Katrín Friðriksson.